

valóságos helyzetéről.) Kasztner az SS-szel folytatott tárgyalásai nyomán engedélyt kapott arra, hogy 388 zsidót kiválasszon a gettóból, és június 10-én különvonaton Budapestre vigye őket. Ott a süketnémák Columbus utcai intézetében létesített táborban helyezték el őket. A Columbus utcai tábor kiváltságos tábor volt; lakóival emberségesen bántak, öt SS-őrszemből álló őrség vigyázott arra, hogy ne történjenek visszaélések. Innen utazott el 1944. június 30-án az 1684 főből álló Kasztner-csoport, s érkezett végül, Bergen-Belsenen át, Svájcba (lásd a 29. fejezetet).

Egy forrás szerint a 388 kolozsvári zsidóból álló csoportot Léb Zsigmond, a város ortodox hitközségi vezetőjének javaslatai – ő akkor történetesen Budapesten tartózkodott –, valamint a helyi vezetők és cionisták, köztük Fischer József, Danzig Hillel, dr. Marton Lajos, dr. Kertész Jenő és dr. Weisz Sándor által a gettóban végzett kiválasztás alapján állították össze.²¹

A kiválasztást végző bizottság tagjai, illetve a Zsidó Tanács néhány tagja úgy döntött, hogy családotul csatlakozik a csoporthoz. Más vezetők, így Marton Ernő és Weinberger Mózes rabbi, a neológ közösség fő-rabbija, öntevékeny „mentőakciók” keretében Romániába menekültek. A gettóba terelt tömegek eközben úgy tudták, hogy a háború befejezéséig mezőgazdasági munkára, a dunántúli Kenyérmezőre viszik őket (lásd a 29. fejezetet).

Mihelyt a gettósítás befejeződött, e zsidók otthonai is, miként gyakorlatilag mindenütt, fosztogatók prédájává váltak. Gát lástalan keresztények már a deportálás megkezdése előtt szerették volna megszerezni a zsidók üzleteit és boltjait. Május 15-én a helyi sajtó jelentette, hogy nem kevesebb mint 1500 keresztény folyamadott a 400 zsidó üzletért.²²

A deportálás május 25-én kezdődött, és június 9-én fejeződött be – hat transzportban több mint 16 000 zsidót szállítottak el.²³ Mintegy e teljesítményt megünneplendő, a város „antibolsevista kiállítását” szervezték, amelyet július 16-án Baky László belügyminisztériumi államtitkár nyitott meg. Nem mulasztotta el az alkalmat, hogy a zsidókat a bolsevik fenyegetéssel azonosítsa, ily módon kínálva indokot a lakosság egy részének a zsidókérdés megoldására.²⁴

Szamosújvár. A Kolozsvártól kb. 45 km-re északra lévő kis helység gettójában, amelyet a helyi téglagyárban létesítettek, csaknem 1600 zsidót gyűjtöttek össze. A gettó lakói közül 400 a Szamosújvári járás szomszédos falvaiból: Aranyszentmiklós, Bód, Buza, Coptelke, Dengeleg, Derze, Devecser, Feketelak, Iklód, Kecsed, Kékes, Kérő, Lozsárd, Mányik, Mátéfalva, Nószoly, Ördöngösfüzes, Pujon, Szamoskend, Szentmárton, Szék, Szentgotthárd és Veresegyháza – került ki. A Zsidó Tanács